

NORSKnytt

ISSN 0801 5368

- «Fins det forfattere som lever i dag, lærer?»
- Egen karakter i norsk muntlig?
- Avgangsprøva virker styrende på undervisninga
- «Godbitark» styrker elevenes språklige selvtillit
- Skriv en 50-stubb
- Nye novelleantologier - for NORSKNYTT av Anne-Kristin Aarflot og Gudlaug Bosnes
- Sjangerslektskap, finn fremme-
de sjangrer

- Ordspråk, kortsjangeren som viderefører livsvisdom
- Alfabettrim
- Sett sanseinntrykk på papiret
- I diktet kan alt skje
- Hva heter det på dansk og svensk?
- Norskkryst 2 - 1995, nynorsk
- Norskkryst 2 - 1995, bokmål
- Tentamen i norsk hovedmål, bokmål
- Syng og skriv - Full måne

NORSKNYTT OG NORSKKASSETTENE

gir variasjon og liv til norskundervisninga

KASSETTER:

Norskfagkassett	1:	"Syng og skriv" - m/oppgavehefte	100,-	
Norskfagkassett	2:	"Syng og skriv mer"	100,-	
Norskfagkassett	3:	"Synnøve Solbakken"	Utsolgt	*
Norskfagkassett	4:	"Vi tipper norske ord"	100,-	**
Norskkassett	5:	"Vi tipper grannespråk"	100,-	**
Norskkassett	6:	"Grøss og gru"	100,-	
Norskkassett	7:	"Fortelling om slagbjørnen Rugg"	100,-	
Norskkassett	8:	"Vi tipper eventyr"	100,-	**
Norskkassett	9:	"Syng og skriv på ny"	100,-	
Norskkassett	10:	"Alle har eit dikt inni seg"	100,-	

Det er utarbeidet oppgaver til stoffet som presenteres på kassetten.

* Synnøve Solbakken kan bestilles hos Lydbokforlaget A/S, 7084 Melhus.

NORSKFAGET/NORSKNYTT:

Årgang 1989:	"Norskfaget 1/89, 2/89 og 3/89"	200,-	
Årgang 1990:	"Norsknytt 1/90, 2/90 og 3/90"	200,-	**
Årgang 1991:	"Norsknytt 1/91, 2/91 og 3/91"	200,-	
Årgang 1992:	"Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92"	200,-	**
Årgang 1993:	"Norsknytt 1/93, 2/93, 3/93 og 4/93"	300,-	
Årgang 1994:	"Norsknytt 1/94, 2/94, 3/94 og 4/94"	300,-	

** JUBILEUMSTILBUD

Norsknytt feiret jubileum i 1994!!

Vårt fantastiske jubileumstilbud gjelder fortsatt:

"VI TIPPER" - (kassett nr 4, 5 og 8)	kun kr 75,-
ÅRGANG 1990 (3 nummer)	kun kr 50,-
ÅRGANG 1992 (4 nummer)	kun kr 75,-

**Send bestilling til: NORSKNYTT
PB 303
7601 LEVANGER**

NORSKnytt

Utgiver: NORSKNYTT ANS

Utgiver til AV-sentralens medlemmer

NORSKNYTT ANS og AV-SENTRALEN

TEKNISK-PEDAGOGISK FELLESTJENESTE, STEINKJER

Redaksjon: NORSK-NYTT, Postboks 1055, Høknes, 7801 NAMSOS

Abonnement: NORSKNYTT v/Bjarne Berre, Postboks 303, 7601 LEVANGER, tlf. 74 08 02 92

Redaktør: Jon Hildrum © Kopiering av stoff som er tilrettelagt for elever, er tillatt.

Abonnement (4 NR. PR. ÅR) KR. 335,- PR. ÅR.

NR 2 - 1995 (65)

MAI

21. ÅRGANG

"Fins det forfattere som lever i dag, lærer?"

Skolen har alltid vært flink til å undervise om fortida. Det som skjer i samtida, får vi ofte ikke tid til å gjennomgå, da er skoleåret plutselig slutt. Det gjelder for eksempel i historie og ikke minst i litteraturhistorie og litteraturformidlig. Tidligere kunne vi skylde på leseverkene. Det ble sagt at en forfatter måtte være død før tekstene hennes eller hans kunne komme inn i ei lesebok. Derfor kunne elevene med god grunn stille spørsmålet: "Fins det forfattere som lever i dag, lærer?"

Alle godkjente leseverk har nå tekster av forfattere som lever i dag. I Aschehougs litteraturserie for ungdom er hele bok 10, "TVERRSNITT 3", viet forfattere fra de to siste tiåra. Lærerveiledningen gir variert oppgavestoff. De nye litteraturhistoriene omtaler selvsagt også nye forfattere. Mulighetene til å gi elevene leseopplevelser også i samtidslitteratur er nå i rikt mon til stede. I Norsknytt har vi i de siste åra presentert stoff om vår tids forfattere, vi har alltid knyttet arbeidsstoff til forfatteromtalene. Yngvar Ambjørnsen, Stig Holmås, Torill Thorstad Hauger, Gunnar Stålesen, Roald Dahl og Erna Osland er presentert her. I dette nummeret byr vi på en omtale av det rike utvalg av noveller som i de siste åra er skrevet for barn og ungdom. Novellen er den sjangeren vi bruker mest i litteraturformidlinga i skolen. Våre nye, gode novelleforfattere bør også slippes til i skolen.

Egen karakter i norsk muntlig?

Å sette karakterer er noe av det vanskeligste ved lærergjerningen, særlig følsomt er dette i norskfaget. Her får elevene som kjent en karakter i norsk hovedmål. Denne karakteren omfatter både norsk muntlig og norsk skriftlig. I tillegg gis det en karakter i norsk sidemål.

En undersøkelse utført av Eksamenssekretariatet (Noen av resultatene fra undersøkinga er omtalt på side 3 i Norsknytt), viser at lærerne vektlegger elevenes ferdigheter og kunnskaper i muntlig norsk svært ulikt. Lærerne lar det muntlige telle fra 50 prosent ned til bare en justering av karakteren.

Det er innlysende at det er behov for å drøfte hva muntlig kompetanse er, videre trengs det retningslinjer om hvor mye muntlig kompetanse skal telle. På sentralt hold utarbeides det nå retningslinjer for vekting av forholdet mellom de ulike delene av norskfaget. En grei løsning på problemet kan være å gi elevene en egen karakter i muntlig norsk.

Premievinnere, kryssordene i Norsknytt 1 - 1995

Nynorsk:

Ida Langvik, Øyer ungdomsskole, 2636 Øyer
Eirin Nes, Flatabygdi skule, 5860 Vik i Sogn
Torhild Ø. Johansen, Sortland ungdomsskole, 8400 Sortland
Helle Forsberg, Seljestad ungdomsskole, postboks 146, 9401 Harstad

Bokmål:

Arvid Martinsen, Støren ungdomsskole, 7090 Støren
Ingvild Sæthre, Lofsrud skole, Lofsrudshøgda 210, 1281 Oslo
Richard Rugland, Valstrand ungdomsskole, 4760 Birkeland
Tine Kristin Mikkelsen, Røyrvik barne- og ungdomsskole, 7894 Limingen

Bunken av kryssordløsninger var rekordstor denne gangen. Takk for alle breva med løsninger, hilsener, kommentarer og heiarop. Det er inspirerende med slike tilbakemeldinger. Jeg spurte denne gangen om vanskegraden på nynorskryssordet. De fleste har kryssset av i middelsrubrikken. Noen mente det var for lett. Ellers har jeg merket meg at Ola Glomstulen ikke er noen kjendis i skolen lenger. Velkommen med nye kryssordløsninger!

Sagt om norskundervisning, det å skrive, norsklærere og håndskrift

Sagt om norskundervisning

«Klarere og klarere har jeg sett at gjennom lystbetont, skapende og variert virksomhet i norskfaget, blir barna ikke bare flinke til å uttrykke seg, men lærer mer grammatikk og riktig ortografi enn om man legger stor vekt på formaltrening».

Inger Margrethe Gaarder

Sagt om det å skrive

«Hos en god skribent står språket opp fra det døde hver dag.»

«Jeg har rett og slett prøvd å skrive så godt jeg kan, nå og da er jeg så heldig at jeg skriver bedre enn jeg kan.»

Ernest Hemmingway

«Lykken er å se uferdige tanker få en klar og god form.»

Jon Elster

Sagt om norsklærere og lesing av skjønnlitteratur

«Det er forøvrig min uforskammede mening at de fleste — og norsklektorer minst av alle — bryr seg lite om skjønnlitteratur. Det er kort og godt pensum. Både lærere, leger og prester skulle som fagfolk bruke tid til skjønnlitteratur. Den åpner sinnets irrganger og gir oss innsikt og forståelse. Ingen burde bli psykiater uten først å ha lest Dostojevskij!»

Kolbein Falkeid

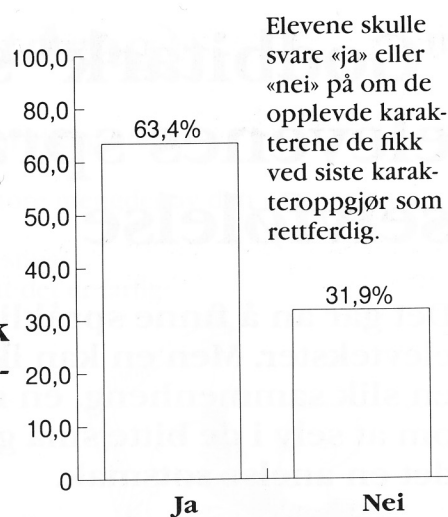
Sagt om håndskrift

Håndskrift er en forlengelse av vår personlighet, uløselig knyttet til våre tanker og vår vilje.

S. Bjørnstad

Avgangsprøva virker styrende på undervisninga

To tredeler av lærerne som ble spurt i ei undersøking, mente at avgangsprøva i norsk skriftlig i stor grad virket styrende på undervisninga. Når det gjaldt norsk muntlig, svarte 55 prosent at avgangsprøva virket sterkt styrende. To tredeler av lærerne mente at avgangsprøva bidrog til å sikre kvaliteten i undervisninga. Bare ni prosent svarte nei på dette spørsmålet, mens resten var usikre. 47 prosent sa at den skriftlige og muntlige avgangsprøva til sammen i stor grad dekket målsettinga i faget.

Eksamenssekretariatet ved Statens utdanningskontor i Oslo og Akershus (SUE), som har et overordnet ansvar for elevvurdering i skolen, tok våren 1993 initiativet til ei kartleggingsundersøking blant lærere og elever på 9. årstinn. "Siktemålet med denne undersøkinga var i første rekkje å få fram data som viser i kva grad elevvurdering er eit tenleg hjelpemiddel for å realisere overordna og fagspesifikke mål slik dei kjem til uttrykk i læreplanen, i lov og regelverk." Undersøkinga omfattet fagene norsk, engelsk, naturfag og matematikk. 63 av 97 skoler som fikk forespørsel om å delta i undersøkinga, svarte positivt. 156 lærere deltok. Vi har plukket noen interessante opplysninger fra undersøkinga fra en artikkel i "Schola" nr. 1-1995.

Tidligere avgangsprøver brukes som terminprøver

Hele 79,4 prosent av de spurte skolene opplyste at de ved siste terminprøve hadde brukt tidligere avgangsprøve i sin helhet. Ved 11 prosent av skolene hadde norsklærerne ved skolen samarbeidet om å lage terminprøven. Denne prøven ble så brukt i alle klassene på trinnet. 6,5 prosent av skolene opplyste at kommunen laget en fellesprøve. Bare 0,6 prosent sier at hver lærer utarbeidet terminprøve for egen klasse. Hele 94,2 prosent av lærerne hadde informert elevene om hvilke kriterier som ble lagt til grunn for vurderinga av elevbesvarelsene.

Overraskende få skoler holder muntlige terminprøver

Bare 17,4 prosent av lærerne opplyser at det er holdt muntlig terminprøve ved egen skole. Dette er et overraskende lavt tall, særlig når vi fra egen erfaring vet hvor nyttig slike prøver er både for elever og lærere. Langt flere skoler burde bruke denne prøveformen. Videre avslører undersøkinga store ulikheter mellom skolene når det gjelder spørsmålet om hvor mye muntlige kunnskaper og ferdigheter skal telle ved fastsetting av standpunktkarakter. Ca. halvparten av lærerne lar muntlig kompetanse telle 25 prosent når de setter standpunktkarakter.

Elevene vil ha karakterer

Bare 17,2 prosent av elevene kunne tenke seg en ungdomsskole uten karakterer, 13,5 prosent var usikre, mens resten ville ha karakterer. Svarmønstrene mellom jenter og gutter var her svært like. 56,8 prosent av elevene svarte at de ikke ville ha arbeidet like mye uten karakterer. Resten av svarene fordeler seg omtrent likt mellom nei og vet ikke. 63,4 prosent opplevde karakteren de fikk ved siste karakteroppgjør som rettferdig.

"Godbitark" styrker elevenes språklige selvfølelse

Det går an å finne språklige godbiter i alle elevtekster. Men en kan ikke være kresen i en slik sammenheng, en må minne seg selv om at selv i de bitte små godbitene, finnes det en anelse søtsmak.

Godbiter finnes i alle tekster

I forbindelse med at elevene får tilbake større skriftlige arbeider, kan det nå og da være nyttig at læreren gir elevene et "godbitark". Godbitene er hentet fra elevenes tekster. Utvalget bør være variert. Det er viktig at alle elevene er representert med noen ord på arket. Det styrker samholdsfølelsen i klassen samtidig som det bidrar til å bygge opp den enkelte elevs språklige selvfølelse.

Litterære virkemidler

Språklige godbiter kan være heldig bruk av litterære virkemidler, som sammenligninger og metaforer, gjentakinger, kontraster, besjeling, in media res, historisk presens, allusjoner, retoriske spørsmål, dempere, ironi, forskjellig typer rim og rytme m.m. Andre godbiter som hører heime på "godbitarket", er vellykkede formuleringer, artige replikker, treffsikre ord og vendinger, fantasifull synonym-, antonym- og homonymbruk, selvkonstruerte ord-sammenstillinger som fungerer godt, bruk av lydhermende ord, rett tegnsetting for eksempel i direkte tale m.m. Vi kan ikke forlange at alt skal være perfekt og originalt for å komme med på "godbitarket", da ville det blitt bortimot umulig å sette opp et "godbitark". Et ord-språk, en vits eller et lite vers fornuftig og treffende plassert i en tekst, er også en godbit.

Negativ oppleving

De positive pedagogiske tankene som ligger bak ideen om et "godbitark", har dessverre ikke vært særlig framtrедende i den tradisjonelle norskundervisninga. Mange ser nok for seg norsklæreren som kommer med den store stilbunken under arma. Mange timer har han brukt på rettelsete, som han ofte har følt som en frustrerende syssel. Nå har han notert "språkblomster" og negative språklige utvekster fra stilene. Disse blir slynget utover klassen til skrekk og advarsel. Som oftest var slik stilgjennomgåing en negativ oppleving for de fleste elevene. De dyktige stilskriverne som fikk sine "verk" opplest, minnes kanskje norsktimene med glede.

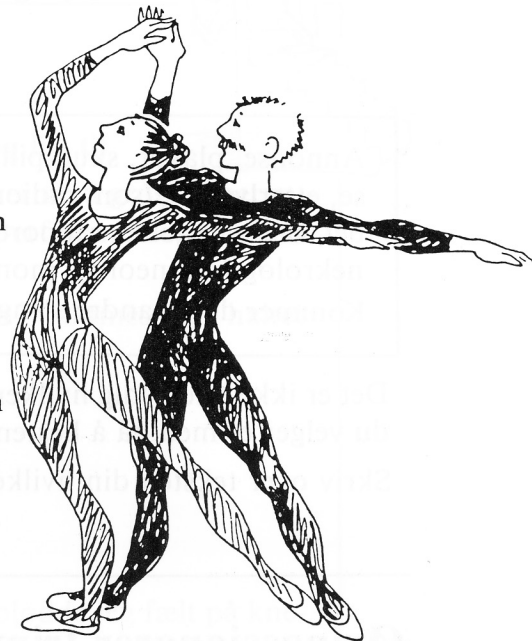
Vi lyssetter positive trekk

Når vi prøver å lyssette de positive trekkene i elevarbeidene, "belønner" vi ikke bare elevene som har skrevet godbitene. Vi minner samtidig de andre elevene i klassen om noen muligheter for å bli bedre språkbrukere. Derfor er det verdifullt å knytte oppgaver til "godbitarket". Noen eksempler på oppgaver står nederst på den følgende siden.

- Et barn som blir oppmuntret, lærer seg tillit.
- Et barn som blir satt pris på, lærer seg å være tilfreds med seg selv.

Eksempel på godbitark (utdrag)

- 1 Snørret hang som et lysegrønt ellevetall under nesen på den lille gutten.
- 2 Jeg spør: Hvorfor er ungdom så vettløse at de velter i seg store mengder av den usunne Coca-Colaen?
Jeg spør: Hvorfor bruker så mange ungdommer helsefarlig snus?
Jeg spør: Hvorfor drikker ungdom alkohol selv om de vet at det er farlig?
- 3 Skuddsterke "Steinspillere" senket "Stål".
- 4 Når vårsola flommer
og trekkfugler kommer,
ja, da blir jeg glad.
- 5 Hun la på sprang, hylte som ei operasangerinne med bisvermen etter seg
- 6 Plutselig spretter det opp en liten grønn frosk og kvekker:
"Hvor skal dere hen da?"
- 7 Den finkornede strandsanden gled kilent mellom tærne når han gikk.
- 8 Det var som om grusen på sjøbunnen ble levende når båten laget klare bølger. Bunnen beveget seg liksom i takt med bølgene.
- 9 Du har en spesiell plass i mine tanker,
du har en spesiell plass i mitt sinn.
Du har en spesiell plass i mitt hjerte,
der ingen andre slipper inn.
- 10 Han barsket seg opp, rettet litt på sveisen og vagget oppover trappa.
- 11 Han hadde kort, glatt, tilbakestrøket hår og et hardt bulldoguttrykk i i det firkantede fjeset.
- 12 - og de slukte vaflene som sultne hester.
- 13 Sola hadde sneket seg lavt ned på himmelen.
- 14 Jeg så det hele for meg igjen, som på en film: Jeg åpner døra forsiktig, den jamrer stygt på hengslene, lyset blander meg. Der står han!
- 15 "Jeg tror nok kanskje jeg kunne greie det - neste gang," sukket hun.
- 16 "Drops så store som strutsegg og karameller så svære som margarinklomper!" Øynene var store og vidåpne. Han løy så det lyste av han.

Eksempler på oppgaver: (Velg oppgaver i samråd med læreren.)

- 1 Hvilke to tekster på godbitarket likte du best? Begrunn svarene dine.
- 2 Finn eksempel på a) sammenligning, b) besjeling, c) historisk presens, d) gjentak, e) bokstavrim (allitrasjon), f) retorisk spørsmål, g) demper
- 3 Skriv ned en overdrivelse fra godbitarket.
- 4 Noter fra godbitarket et eksempel på bruk av direkte tale med rett tegnsetting.
- 5 Noter eksempler på god bruk av verb og adjektiv.

Hunden min er blitt borte

Skriv om det!

Her er forslag til noen sjangrer som du kan velge blant:

Annonse, plakat, skuespill, regle, bønn, hørespill, tegneserie, novelle, essay, vise, etterlysning (som radiomelding), opprop, limerick, eventyr, kåseri, sagn, fabel, brev, dagbok, rapport, dialog, science-fictionfortelling, kriminalfortelling, nekrolog (minneord), monolog.

Kommer du på andre sjangrer som kan passe i denne sammenhengen?

Det er ikke likegyldig hvilken sjanger du velger når du skal skrive en tekst. Sjangeren du velger er med på å bestemme hvor sterkt budskapet i teksten vil virke på leseren. Skriv over teksten din hvilken sjanger du har valgt.

Øvingssjangrer trimmer spesielle skriveferdigheter

50-stubben forteller mye med få ord

I tillegg til de seriøse sjangrene er det nyttig med øvingssjangrer som kan gi elevene hjelp i spesielle skriveferdigheter.

Elevene bruker vanligvis for mange ord når de skal formidle en handling skriftlig. Dette fører til at tekstene blir utflytende og kjedelige å lese. Øvingssjangeren 50-stubben gir trening i å si mye med få ord. Elevene må her gå på jakt etter innholdstunge og presise ord og uttrykk. De må utprøve ulike måter å uttrykke seg på og må foreta valg. 50-stubben gir således variert språklig trening. Her er det bare plass for sentrale momenter.

Overskrift på minst 7 ord

Når elevene skal lage overskrifter selv, velger de ofte lettvinte og lite spennende enkeltord som for eksempel «Ulykken» eller «Kjempeflaks». En lang og gjennomarbeidet overskrift vekker mye større nysgjerrighet og leselyst. Se for eksempel på «Da vaktmesteren kuttet av seg skosnuten, stortåneglen og litt til» på den følgende siden.

50-stubben egner seg godt som pararbeid

Korte øvingssjangrer som for eksempel 50-stubben, egner seg utmerket som pararbeid. Elevene leser tekstutkastene for hverandre og bearbeider tekstene i fellesskap. Læreren må oppmuntre elevene til å stille helt konkrete spørsmål til tekstene: Hvordan kan jeg på beste måte forkorte teksten? Hva må være med? Kommer vi på et ord som dekker denne tanken bedre? Hvordan skal jeg gjøre overskrifta mer presis og dekkende?

Slikt arbeid er språkberikelse av beste slag.

Skriv en 50-stubb

- ★ En 50-stubb skal fortelle om noe som har hendt, eller noe som kan ha hendt.
- ★ En 50-stubb skal være på nøyaktig 50 ord.
- ★ Overskrifta skal inneholde minst 7 ord.
- ★ Lag gjerne tegninger til 50-stubbene du skriver.
- ★ Skriv 50-stubbene med vakker skrift inn i klassens 50-stubb-bok.

Her er en av **Magnes** 50-stubber:

Da vaktmesteren kuttet av seg skosnuten, stortåneglen og litt til

Vaktmesteren ville klippe plenkanten flott og gikk bakover med grasklipperen. Han så ikke at Arne slengte sykkelen på plenen bak han. Derfor snublet vaktmesteren og fikk foten under grasklipperen.

Skotuppen og litt av stortåneglen ble kuttet. Blodet sprutet. Vaktmesteren haltet i ei uke.

Fra Arnes far fikk vaktmesteren supre vernesko.

Dette er en av **Siljes** 50-stubber:

Sykkelkrasjet som gjorde at jeg fikk meg en kjæreste

Da jeg kjørte på postkassestativet og falt av nysykkelen, blødde jeg fælt på kneet og kinnet. Jeg ble redd da jeg så blodet som fosset. Jeg hylte visst skrekkelig.

Knut kom med en rosa dorull, tørket av blod, klappet og trøstet meg. Etterpå ble vi to venner resten av juni.

Her er en 50-stubb fra **Liv**:

Musefoten som hentet brødsmuler mellom golvplankene i kjøkkenet

Mormor fortalte at i barndomsheimen hennes hadde ei musemor reiret sitt under golvplankene på kjøkkenet.

«Da musa fikk unger, hørte vi de spede musepipene, og vi kunne skimte de små lyserøde musekroppene mellom golvplankene. Når vi stakk en brøds-mule i sprekken, kom det straks en bitteliten muselabb og hentet brøds-mulen».

50-skildring

Skriv ei skildring av et landskap, et fjell, en sjø, en foss, ei eng, en skog eller lignende. (Tenk deg at du lager et «maleri» med ord.)

50-beskrivelse

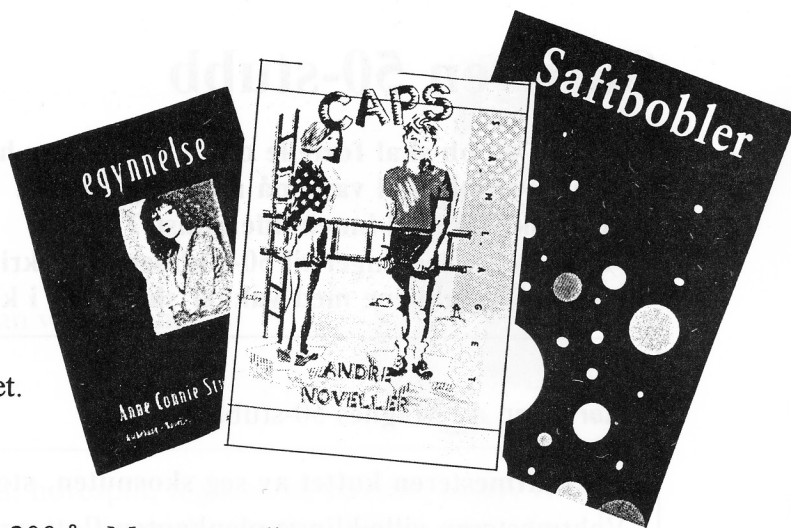
Beskriv (fortell om utseende) en person, et dyr eller en gjenstand. (Tenk deg at du «fotograferer» med ord.)

(Både i 50-skildringa og 50-beskrivelsen gjelder reglene om 50 ord og overskrift på minst 7 ord.)

NYE NOVELLEANTOLOGIER

De to siste årene har det kommet ut mange velskrevne novelleantologier for ungdom.

De er ikke alltid like lett å finne for elevene i biblioteket. Vi vil se litt nærmere på disse bøkene, vise hvordan det går an å gjøre dem mer synlig og hvordan en kan arbeide med dem i biblioteket.

Litt historikk

Ordet novelle er italiensk og betyr nyhet.

Novellesjangeren har eksistert i Norge i snart 200 år. Mange noveller er skrevet siden Mauritz Hansen fikk trykt den første, "Luren", i en søndagsutgave av Morgenbladet i 1819.

På 1800-tallet var Bjørnson, Kielland og Kinck blant de fremste innen sjangeren. 1900-tallet har også hatt mange glitrende novellister. Torborg Nedreaas, Tarjei Vesaas, Johan Borgen og Bjørg Vik for å nevne noen.

Alle disse forfatterne skrev for voksne. Det er først de siste tiårene at vi har fått en egen ungdomslitteratur.

Forskjellige begreper

Novellen har hatt mange betegnelser opp gjennom årene. De eldste forfatterne brukte andre ord i titler eller undertitler. Det kunne være begreper som fortellinger, historier, soger, skisser, novelletter eller humoresker.

På slutten av 1960-tallet da det var en uvanlig rik blomstring innen novellesjangeren, dukket begrepet tekster opp. Enkelte yngre forfattere kalte produktene sine tekster for å stå friere, de ønsket ikke å bindes av sjangerbegrepet.

Det fins mange undersjangrer av novellen: kriminalnoveller, grøssere, science fictionnoveller, kjærlighetsnoveller m. fl. Definisjon av sjangeren novelle står i mange norsk bøker.

Les og senere skrive

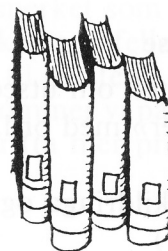
Novellen er en spennende sjanger som vi bør kunne utnytte til å stimulere elevene til lesing av skjønnlitteratur på egen hånd og til skriving av korte fortellinger. Det ser ut til at elevene henter modeller og ideer fra det de leser. Ungdommer som leser, har ofte lettere for selv å finne noe å skrive om.

Novellene er oftest korte og har et innhold som skaper spenning mot et høydepunkt, de skulle derfor være lett å lese også for elever som har problemer med mer omfattende tekster. Mange unge, særlig jenter, leser noveller i ukeblad og magasiner i fritida. Det er litteratur som er lett tilgjengelig for denne aldersgruppa, og blir derfor lest av mange selv om kvaliteten er varierende.

I biblioteket står novelleantologiene ofte slik at de er vanskelig å finne.

Hvordan gjøre novelleantologiene lettere å finne?

Novelleantologiene i biblioteket er ofte vanskelig å finne for elevene hvis de ikke kjenner forfatterne eller bøkene er spesielt merket på bokryggen. Man kan plassere alle novelleantologiene sammen på en godt avmerket plass i biblioteket. En kan også merke bokryggene med farget tape og Biblioteksentralens sjangermerke for noveller på bokryggen. På tapen skrives med tusj de to første bokstavene i etternavnet

til forfatteren. Det gjør det også lettere for elevene å sette bøkene rett tilbake etter seg.

Novellekonkurranse

Gyldendal er igjen igang med en novellekonkurranse for barn og ungdom i alderen sju til atten år. Det stilles som krav at novellen må være skrevet i "Roald Dahls ånd". I Norsknytt nr 4-93 finnes et forfatterportrett av Roald Dahl med oppgaver om forfatteren og bøkene hans.

Noen av Roald Dahls noveller er også lest inn på kassett, bl a "Dypfryst" som er innlest på "Norskassett" 6 - "Grøss og gru ". Omtale av den og oppgaver til novellen står i "Norsknytt" nr 2 -90.

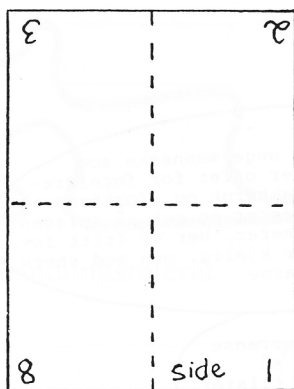
Frist for innsending til Gyldendal er 31. juli. Premien er en tre dagers reise for vinneren med familie til Cardiff under Roald Dahl-festivalen i september. Bokpakker med Roald Dahl - bøker kan også vinnes.

VI ARBEIDER MED EN NOVELLEANTOLOGI

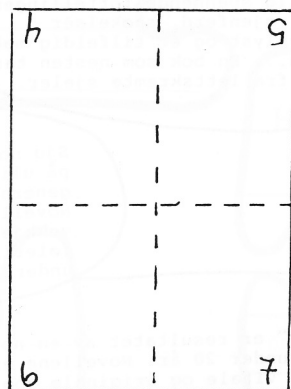
La elevene lese noveller fra novellesamlingen. Kopier opp novellene slik at de kan sirkulere mellom elevene. De korteste novellene (under ni sider) er det lurt å kopiere og lime opp på et A-3 ark før en lager flere kopier av dem.

Slik lager du et novelleark:

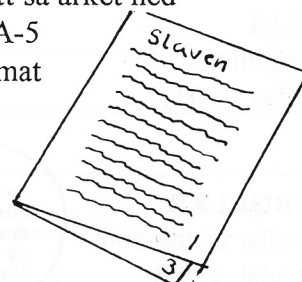
Side 1:

Side 2:

Brett så arket ned
til A-5
format

Lesingen kan organiseres på flere måter, avhengig av klassestørrelse og hva en ønsker å oppnå med arbeidet:

Elevene kan deles i grupper. Disse gruppene leser hver sin novelle. De kan lese den høyt sammen (se ideer til gruppehøytlesning i Norsknytt nr 2-94 s. 19 - 20). Deretter kan de arbeide med å finne sjangertrekk i novellen. For å systematisere arbeidet, kan elevene benytte seg av et oppgaveark, se s. 11.

HVA ER NOVELLENS TEMA?

Ved å kopiere opp en novelleantologi, kan alle elevene få anledning til å lese de fleste novellene i samlingen. Dette er et fint utgangspunkt for å arbeide med tema. Elevene kan diskutere novellens innhold og prøve å komme frem til hva de egentlig handler om. Det er ikke alltid like lett å finne frem til et tema!

På s. 12 er det utarbeidet et arbeidsark til novellesamlingen "Begynnelse" av Anne Connie Stuksrud. Oppgaven har en del forslag til tema. Elevene skal finne ut i hvilke noveller de hører hjemme.

OVERSIKT OVER NOVELLEANTOLOGIER fra 1993 og 1994
MED OMTALER

INGEN VET

Aase Foss Abrahamsen
(Gyldendal, 1994)

13 aktuelle noveller om unge mennesker på terskelen til voksenverdenen: Her møter vi ungdom fylt av uro, av sorg, av skyldfølelse, men også av glede, lykke og håp.

FORELSKA

Arne Berggren m. fl.
(Cappelen, 1994)

En novellesamling midt i hjertet på alle lesere fra ca 12 år, hvor gode norske forfattere leder leserne fra de første håpefulle blikkene via kysset til langt sterkere erotiske opplevelser.

CAPS OG ANDRE NOVELLER

Ragnar Hovland (red.)
(Samlaget, 1994)

Elleve nye noveller av norske forfattarar - og dei handlar om det meste. Om det viktige i livet, og om alt det andre. Om kjærleik og selfangst og lagnaden og haiketurar...

SYV SKREKKELIGE HISTORIER

Brian Jacques
(Cappelen, 1993)

Syv skrekkelig spennende fortellinger om vampyrer, gjenferd, spøkelser fulle av hevnlyst og et tilfeldig møte med djevelen... En bok som nesten tar nattesøvnen fra lettskremte sjeler.

ALLE VI

Marit Kaldhol
(Samlaget, 1993)

Sju noveller om unge menneske som på ulike måtar er offer for foreldregenerasjonens maktbruk og uforstand. Novellene engasjerer og set på spissen, vekkjer og sjokkerer. Her er fritt for føleri, tonen er kjølig, men med sterk underliggende varme.

SAFTBOBLER

26 noveller av ungdom
(Gyldendal, 1994)

"Saftbobler" er resultatet av en novellekonkurranse for ungdom under 20 år. Novellene er akkurat så sprudlende, vitale og originale som tittelen tilsier, og viser et spennende mangfold og en imponerende skriveglede.

SVART SALT OG GULE TONER

34 noveller av ungdom
(Gyldendal, 1993)

Våren 1992 inviterte Gyldendal og Ungdomsbokklubben til novellekonkurranse for ungdom under 20 år. Responsen var overveldende, og juryen fikk 1347 noveller å velge blant. En sterk, levende, spennende og gripende samling.

BEGYNNELSE

Anne Connie Stuksrud
(Aschehoug, 1994)

Levende og realistiske noveller om ganske alminnelig ungdom som når fram til et vendepunkt i livet. Annie Connie Stuksrud er 20 år, debutant, og tar opp temaer som forelskelse, vennskap, sjalusi, spisevegring og homofili.

Bokanmeldelsene er hentet fra ÅRETS NYE BØKER 1993 OG 1994

NOVELLE

Les en novelle og se hvor mange sjangertrekk du kan finne.

Finn alle bitene!

Hvor er vendepunktet?

Når? - tidsrom.

Hvilke personer er med?

Tittel

Tema

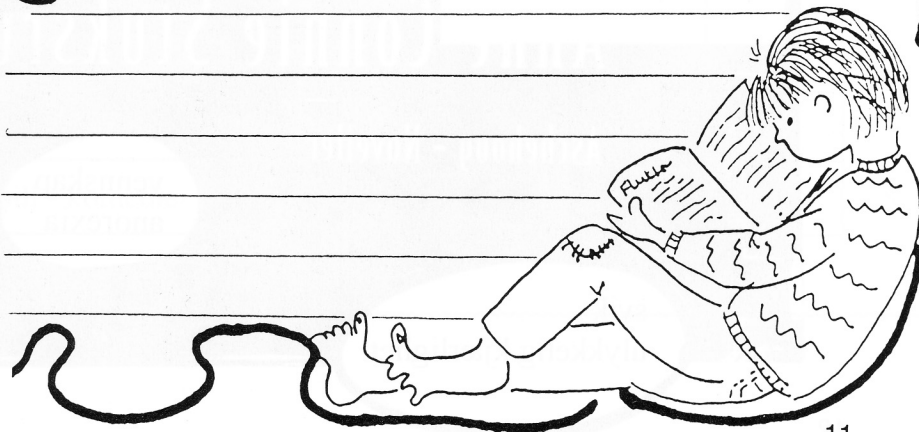
Hva handler novellen egentlig om?

Kort handlingsreferat:

Hvilke virkemidler finner du?

Konflikt
kontrast
bilder
ironi
parodi

overdrivelse
gjentakelse
symbol
dialektbruk
setningsemner

OPPGAVE TIL NOVELLESAMLINGEN

BEGYNNELSE av Anne Connie Stuksrud

Les novellene, og skriv riktig temaer under hver tittel:

TITTEL **TEMA**

sorg
savn

begynnelsen

MØTE

GJENNOM TÅKE

FLUKTEN

FREAK

ETTER FESTEN

ÅPEN HÅND

SLAVEN

HJEMKOMSTEN

pubertet
homofili

vennskap
aids
døden

forelskelse
sjalusi

blind vold
vennskap

vennskap
anorexia

svik
ulykkelig kjærlighet

fordommer
intoleranse
forelskelse

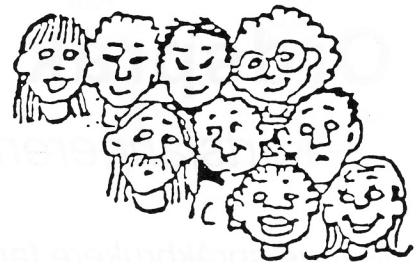
Anne Connie Stuksrud

Aschehoug - Noveller

Sjangerslektskap, finn «fremmede» sjangrer

Mange av sjangrene er i slekt, det vil si at de kan være nokså like i formen som de framstår i. Her er tre sjangrer som er i familie: komedie – tragedie – revy.

Alle disse kan framføres på en scene. Vi kan bruke en samlebetegnelse på alle tre, nemlig teater.

HVILKEN SJANGER PASSER IKKE SAMMEN MED DE ANDRE?

Nedenfor er fire sjangrer satt opp i grupper. Tre av dem er i familie, en passer ikke sammen med de andre

- 1) Skriv ned den «fremmede» sjangeren på den åpne linja. (Bruk gjerne oppslagsbok.)
- 2) Plukk ut fra de «fremmede» sjangerorda den bokstaven som tallet bak hver rubrikk viser.

Dersom du har løst oppgaven rett, vil de tolv bokstavene danne et ord som er sentralt i forbindelse med sjangrene.

1 Novelle - preken - tale - foredrag			5
2 Artikkel - eventyr - sagn - fabel			4
3 Skrøne - vits - intervju - anekdote			3
4 Sang - vise - salme - gåte			3
5 Stev - lokk - brev - bårsull			3
6 Biografi - memoarer - dagbok - hørespill			3
7 Annonse - oppskrift - bruksanvisning - instruksjon			1
8 Avisnotis - sketsj - referat - reportasje			4
9 Opera - musikal - syngespill - bruksanvisning			3
10 Graffiti - ordspråk - fyndord - tragedie			2
11 Regle - kåseri - rim - ordramse			4
12 Roman - enakter - skuespill - komedie			5

Ordsprog er ikke tomme ord.

Polsk

Nye opdagelser slår gamle ord-
sprog ihjel.

Dansk

Ordspråk

– kortsjangeren som viderefører livsvisdom

Mange språkbrukere tar ordspråk i bruk for å støtte opp under sine påstander. Heldig plassert har ordspråket sterkere virkning enn lange utredninger, akkurat som slagordet i reklamen.

Hva er et ordspråk?

Ordspråket inneholder oftest leveregler eller praktiske råd – uttrykt på en kort og treffende måte. De fleste ordspråk er av ukjent alder og opphav og har spredt seg fra land til land. Noen ordspråk er hentet fra kjente diktere, andre fra Bibelen («Mennesket spår, Gud rår.»)

Mange likheter med kort-diktet

Ordspråket har en fyndig og konsis **form**. Det består bare av en eller to setninger, sjelden tre. Setningene er ofte rytmiske, har bokstavrim eller enderim – noen har begge deler. («Kvitt er aldri så bjart, som midt i svart». «En lærer så lenge en lever». «Mange bekker små, gjør en stor å».

I **indre tankeform** minner ordspråkene om diktet. Her tales det ikke bare til fornuften, men også til fantasi og følelser. Noen er lette å forstå («Hastverk er lastverk»), mens andre har dobbelt bunn («Stille vann har dypest grunn»).

Bildebruken i ordspråkene er konkret og treffende, nå og da også uventet. Ofte er det hverdagssituasjoner som skildres. Ikke sjelden har ordspråket en dypere mening. Det blunker til deg og sier: Her står mer enn du ser ved første møte. («Det drukner flere i glasset enn i havet.» «Det er en dåre som kaster hjertet sitt på bordet.»)

Brukt i skolen

I over hundre år har skole-elever som stiloppgave fått i oppdrag å kommentere ordspråk. I 1840-åra ble det til eksamen artium i norsk stil, hele sju ganger, gitt ordspråk (sitert på latin) som skulle kommenteres. Ordspråksamlinger fins på de fleste språk, en dansk samling har 12.000 ordspråk og bevingede ord.

Ordspråkene huskes på grunn av sin korte, fyndige form og sitt hverdagslige og sunne innhold. Folk synes det er godt å få satt ord på sentrale tanker på en så fyndig og presis måte.

Ordsprog er samtalens fakler.

Arabisk (Algérie)

Oftast er satt, tað ið fornir hava
mælt (Oftest er sant hva de gamle
har sagt.)

Færøysk

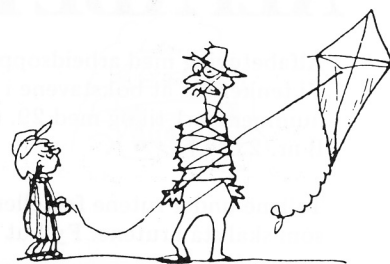
En rådgiver som kan ordsprog, kan
raskt ordne en sak

Yoruba (Nigeria)

Oppgaver med ordspråk

1. Forklar hva som menes med disse ordspråkene:

- Bedre føre var enn etter snar.
- Den som ler sist, ler best.
- Når katten er borte, danser musene på bordet.
- Tomme tønner ramler mest.
- Det er ikke gull alt som glimrer.

2. Her er noen ordspråk som kanskje ikke er så godt kjent. De fleste har en dypere mening. Forklar hva som menes med disse ordspråkene:

- Et godt ord er like snart sagt som et vondt.
- Et lys brenner like godt om en tenner et annet med det.
- Det er ingen så høy at han ei må bøye seg, og ingen så liten at han ei må tøye seg.
- Sanning treng inga banning.
- Når gryta koker, kommer bunnfallet opp til overflaten.
- Bare den som går, finner nye veier.
- Aldri så galt at det ikke er godt for noe.
- Det kan komme en stor gutt fra et lite hus.
- En skal ikke veie det en skal gi.

Ordspråken äro bra, men duga icke att äta. Svensk

3. Hvilket av ordtakene på dette arket likte du best?

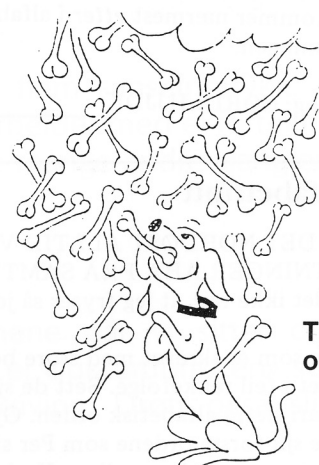
4. Skriv ei kort fortelling som illustrerer et av ordtakene som står på dette arket.

5. **Tegn** et eller flere av ordspråkene på denne sida. La klassekameratene gjette hvilke ordspråk du har tegnet.

6. Ordspråk hulter til bulter

Ordene i setningene under er kommet i feil rekkefølge. Sett ordene i riktig rekkefølge slik at du får fem ordspråk.

1. dagen før ned ingen sola kjenner går
2. stort tue velte liten kan lass
3. mens en jernet smi varmt må er
4. dess søl flere mer dess kokker
5. små mange gjør å bekker stor en
1. kan å en må å krype en før lære gå lære
2. våger som intet vinner den intet
3. ikke alt glimrer gull det er som
4. lenge håp det er så er liv det
5. sola går late den vest når arbeider i ned best

Tyrkisk ordspråk

Ble en hunds bønner hørt, ville det regne ned bein fra himmelen.

Modernisering av gamle ordtak:

Når det ser som mørkest ut, er det som regel bare en sikring som er gått.

Selvgjort er ugjort.

Den som ler sist, er treg i oppfattelsen. Brent barn lukter svidd.

ALFABETTRIM

Alfabetøving med arbeidsoppgave

Vi tenker oss at bokstavene i alfabetet har nummer fra 1 til og med 29. (A har nr. 1, B nr. 2 osv.)

Tallene under rutene forteller hvilke bokstaver som skal stå i rutene. Fyll ut rutene og svar på spørsmålet.

8	22	1

8	5	20	5	18

19	20	1	20	19

—

13	9	14	9	19	20	5	18	5	14

9

14	15	18	7	5

?

Kodegâte 1

Jeg er rund som en skive
og dyp som en kopp.
Selv ikke Mjøsa
kan fylle meg opp.
Hvem er jeg?

Bytt ut hver av bokstavene nedenfor med de som kommer på plassen *etter* i alfabetet. Da finner du løsningen på gåten.

Løsning: DM RHK _____

Kodegâte 2

Hva kan vi kalle en rev som er hermetisert?
Bytt ut hver bokstav i koden med den bokstaven som kommer nærmest *etter* i alfabetet, så finner du løsningen.

Løsning: CØRDLHJJDK _____

Kodegâte 3

Jeg er rød mens jeg lever,
blir svart når jeg dør.
Svaret er enkelt:
En stor haug med

Hvem er jeg?

Du finner det rette svaret ved å bytte ut hver bokstav i koden under med bokstaven som kommer *etter* i alfabetet.

Løsning: FKÆQ = _____

Kodegâte 4

I hvilken sportsgrein (eller konkurranse) går det vinnende laget baklengs?

Bytt ut hver bokstav i koden med den bokstaven som kommer like *foran* i alfabetet, så finner du løsningen.

Løsning: UBVUSFLLJOH _____

Ei alfabetnøtt

— OM DET NORDØST ALLTID VINTEREN BLÅSER FRA, sa Kari.
— RETNINGER AHA FRA SAMTIDIG MANGFOLDIGE DET BLÅSER? sa Per,
da er det ikke rart at jeg fryser så jeg rister.

Ordene som er skrevet med store bokstaver, er kommet i feil rekkefølge. Sett de sju ordene som Kari sier, i alfabetisk orden. Gjør likedan med de sju første ordene som Per sier. Da får du mening i samtalen mellom Kari og Per.

Løsning:

Sett sanseinntrykkene på papiret

Først sanser vi. Deretter har vi behov for å bearbeide og analysere sanseinntrykkene. Så vil vi «sette ord på» inntrykkene våre – slik at de kan bli tydeligere og rikere for oss. Her har vi bruk for et rikt utvalg av ord.

Dess fylligere og allsidigere ordforrådet vårt er, dess mer presist kan vi **ordfeste** sanseinntrykkene våre. Det er en kjent sak at sanseinntrykk som en føler en har maktet å sette dekkende ord på, gir sterke og gode opplevelser. Et rikt ordtilfang bidrar til å gi oss et bredt og variert sanseregister.

Sett sanseinntrykkene på papiret

Elevene må oppmuntres til å ta i bruk hele sanseskalaen når de skriver. Skriv ikke bare det du ser, men få også med det du smaker, hører, lukter, føler og tenker. En tekst som formidler varierte sanseinntrykk, får vanligvis et engasjert og personlig preg og skiller seg på en positiv måte ut fra de mange frasefylte og overfladiske tekstene som en norsklærer så altfor ofte må lese.

SANSESKJEMA

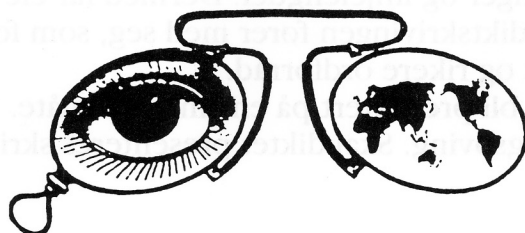
Syn	
Hørsel	
Lukt	
Smak	
Følelse	

Et sanseskjema kan være et nyttig hjelpemiddel

Et enkelt sanseskjema kan gi elevene hjelp til å kalle fram sanseinntrykk. En fordjupingsstund over sanseskjemaet er nyttig når eleven arbeider med ei fortelling, ei skildring, ei dagbokside, et dikt, et brev – eller en av de mange andre sjangrene som står til en skrifters rådighet.

Minnene sitter i nesen!

Hvilken sans framkaller de fleste og sterkeste minnene når vi sitter over sanseskjemaet og assosierer? Selv har jeg ofte erfart at det er «lukterubrikken» som blir den fyldeste og er den mest nyttige for videre skriving. Drøft også slike erfaringer når klassen har arbeidet med sanseskjemaet.

I diktet kan alt skje

Dikt er som eventyr. I diktet, som i eventyret, gis fantasi-en fritt spillerom, de fornuftsmessige begrensningene gjelder ikke. Derfor kan alt skje i et dikt.

Det er viktig at elevene får forståelsen av den friheten som uttrykksformen dikt kan by på. Ingen skal engste seg for at emnene de tar opp i diktet, kan virke barnslige og dumme. Anerkjente diktere har skrevet artige og fine dikt om loff, myggestikk og små mus. Hvorfor skulle ikke «smådiktere» også få skrive om de enkle og nære ting?

Erfaring har vist at det poetiske virkemiddelet personifikasjon kan brukes med hell også når elevene skal skrive dikt. Her overføres som kjent menneskelige egenskaper og reaksjoner på det livløse eller det ikke-menneskelige. Elevene kjenner formen godt fra eventyrene.

Formen virker fantasi-eggende. Avstanden til virkeligheten er dessuten så stor at mulighetene for å skape originale smådikt er til stede.

I diktet kan fotballen klage og bølgene tale

Hvem/hva skal vi dikte om? spør elevene. Ofte blir resultatet best når de helt nære ting får tale. Hvorfor ikke la for eksempel brunosten på frokostbordet, viskelæret på skolepulten eller fotballen i skolegården få klage sin nød over den behandlingen de får.

Naturkrefter som bølgen, vinden eller regndråpene kan gjerne få talens bruk og si sine meninger. Det går også godt an å adressere takke- eller ønskedikt til for eksempel sola og månen.

Elevene oppfordres til å bruke direkte tale med du- og jeg-form i slike dikt. Det bidrar til å gjøre diktene personlige og nære. Like ens: Gå rett inn i handlingen uten innledning og forklaring. Det gir diktene spontanitet.

Lek med ord

Det fins ingen fasitløsninger til dikt. I diktet kan elevene fritt leke med ord og ord-sammenstillinger. De kan lage nye ord om det trengs. Det eksisterer ingen krav om minstelengde på et dikt, heller ingen fordringer om innledning, hoveddel og avslutning. Jo enklere diktet er, jo bedre er det som regel.

Men dette betyr ikke at det er lettvinnt å skrive dikt. Hadde det vært slik, hadde gleden fort blitt borte. Nei, en må snu og vende på ordene, lete etter gode ord, prøve og forkaste før en kanskje finner ord og formuleringer en virkelig har glede av å bruke.

Med korte dikttekster virker det overkommelig for elevene å arbeide grundig med ordvalg, ordsammenstillinger og linjelengder. Dermed får elevene del i de mange nyttige biprodukter som diktskrivingen fører med seg, som for eksempel skjerpet sans for nyanser i språket og rikere ordforråd.

Et godt dikt fortjener å bli presentert på en smakfull måte. Dersom dette skal skje muntlig, kreves høytlesingsøving. Skal diktet presenteres skriftlig, får elevene fin

skriftsformingstrening når diktet skrives som «plakatdikt» for opphenging i klassen eller settes opp på en side i klassens diktantologi. I begge tilfeller hører prydbokstaver, dekorasjoner og farger med.

Barn, diktskriving og ordforråd

Elever på de laveste klassetrinn i skolen har for lite ordforråd for diktskriving, er det blitt hevdet. Det er riktig at det aktive ordforrådet er begrenset hos mange elever. Men i diktskriving har nettopp denne mangelen gitt morsomme og originale formuleringer og ordsammenstillinger, i noen tilfeller kan det være snakk om språklige nyskapninger.

Et barn forteller for eksempel at døra mjauer, og en annen at det er mye fugleprat i skogen. En tredje sier at det dråper når det småregner.

André Bjerke forteller et sted om en gutt (tre år) som skal berette om familiens nymalte hus: «Ikke sant at huset vårt er nymalt? Det ser ut som en presang!»

Her har barn fravristet språket nytt innhold. Og i denne bestrebelsen er de i godt selskap. Flere av våre fremste ordkunstnere har sagt at arbeidet med å gi ordene nytt innhold står sentralt i diktergjerningen.

– Jeg har mer å fortelle...

Dersom skolen makter å gjøre møtet med diktet opplevelsesrikt og lystbetont for elevene, har de fått del i en glede mer – en glede som kan fornyes hele livet igjennom.

Ingen skriftlig framstillingsform taler sterkere til fantasi og følelser enn diktet gjør.

Elevene må få oppleve at dikt er en kunstart som tar i bruk spesielle virkemidler for å formidle et budskap. Diktet må leses med en annen innstilling, et annet sinn, enn andre tekster.

Når vi møter ordene i dikt, opplever vi at de inneholder mer enn når vi treffer dem ellers. Diktet blunker til leseren og sier: – Jeg har mer å fortelle enn du oppfatter med det samme du ser meg! Derfor er det spennende å lese dikt.

Erfaringene viser at elevene syns det er moro å skrive dikt. De opplever gleden ved å skape noe. Samtidig kjenner de en tilfredsstillelse ved å få klargjort og satt ord på tanker, følelser og opplevelser.

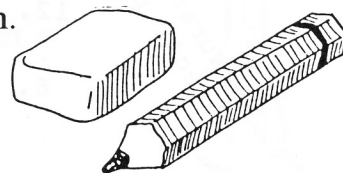
Spesielt for diktet er det også at formen som diktet framstår i, hjelper ordene med å få diktets budskap fram.

Videre: Diktet kan meget gjerne kombineres med andre kunstarter. Et dikt inngår med glede «ekteskap» med andre kunstarter, for eksempel med en enkel melodi. Det fins rikelig med eksempler på at slike ekteskap er blitt lykkelige og evigvarende.

Diktet beriker vår fantasi- og tankeverden, men det krever et åpent sinn. Det kaller også på våre medskapende evner.

Diktet utfordrer leseren til allsidig skapende virksomhet: Les meg høyt! – Tegn meg! – Form meg! – Syng meg! – Dikt videre! – osv.

Disse impulsene til skapende aktivitet må utnyttes i skolen.

Finn ordfeil på plakater og i avisoverskrifter

I alle tekstene nedenfor er det ordfeil. Finn feilene. (Det er aldri mer enn en feil i hvert ord.) Skriv deretter tekstene på et eget ark med tydelig og fin skrift. Sett strek under de ordene du har rettet.

Tabellen til høyre viser antall feil i hver tekst.

Til sammen er det 49 ordfeil på denne siden.

1. Velg selv blandt 100 forskjellige sorter.

3. Fotballkampen er avlysst.

15. Ødelakte nøkkler må erstattes.

17. Kjøpte uten jylidig sertifikat.

18. Uavgjort mellom VIF og RBK.

2. Velkommen til søndags middag.

13. Biligsalget begynner i morgen.

11. Venligst betal abonnementet straks.

20. Biletter til baletten selges i kiosken.

19. Selsagt gir vi rabatter ved kontant betaling.

16. Middag med dessert og kafe for kr. 39.50

8. Benytt denne enestående sjansen.

5. Undervisning i marskinskriving på ungdomskolen.

14. Apelsiner, bannaner, perer og epler til 7 kr pr. kg.

4. Konkurransen for sykklister foregår på idrettsplassen i dag.

9. Unn deg en feritur til østerike.

10. Skriv fulstendig adresse på konvolutten.

7. Temperaturen i basenget er alltid over 20 plusgrader.

12. Demonstrasjonstoget starter fra samfundshuset.

6. Vissittkort og andre tryksaker på tilbud.

Nr.	Feil
1	2
2	2
3	2
4	3
5	2
6	3
7	4
8	2
9	2
10	3
11	2
12	2
13	2
14	3
15	3
16	3
17	2
18	2
19	2
20	3
	49

Hva heter det på dansk og svensk?

Grannespråk

De fleste ordene i dansk og svensk skjønner vi uten videre. Men noen få danske og svenske ord er mer eller mindre ukjente for oss nordmenn. Nå kan du prøve deg på noen slike ord.

Nedenfor står det noen norske ord. Hva heter de tilsvarende danske og svenske ordene? Let i ordsamlingene i margen, og prøv om du kan finne de rette danske og svenske ordene.

Norsk	Dansk	Svensk	Svensk:
1 karbonade			pannbiff
2 jente			tvål
3 gutt			blixtilås
4 glidelås			flicka
5 säpe			pojke
			lynlås
			pige
			sæbe
			hakkebøf
			dreng

Oversett fra dansk

Skriv dette på godt norsk:

På en skole finnes der alle typer af kammerater.
 Nogle er du venner med — andre hader du.
 Nogle er du ligeglad med — andre vil du gerne i kontakt med.
 Nogle ser du ned på — andre beundrer du.
 Nogle er udenfor og oftest alene — andre er populære og omsværmende.
 Nogle er dygtige til alt eller noget — andre kan kun lidt eller intet.
 Nogle kammerater kan man tro på — andre lyver og holder sjældent et løfte.
 Nogle er altid villige til at hjælpe.

Oversett fra svensk

Gjengi denne historien på godt norsk (se et par ordforklaringer):

Sven kom hem och var alldeles lemlästad, med upprivet ansikte och blod på sig, och kläderna trasiga.

«Vad har hänt med dig, Sven?» frågade systemen.

«Jo, först gick jag in i ett hål och sköt en räv.

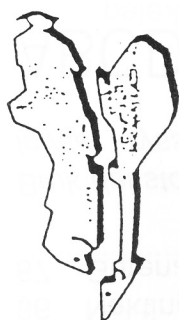
Så gick jag in i ett större hål och sköt en björn.

Men så gick jag in i ett ändå större hål, och då kom tåget.»

Ordforklaringer:

trasiga: i-filler

fråga: spørre

Norskkryst 2 – 1995

NYNORSK

32 vassrett

VASSRETT

- 1 Gutenamn
(..... Wergeland 1808–45)
- 7 Synonym til glane, glo
- 13 Flyplass/himmellekamen
- 14 Antonym til aldri
- 15 Framfor hankjønn
- 16 Synonym til single, klinge
- 17 Lekamsdelane
- 18 Skjegg i andletet
- 19 Alfabetnaboar
- 20 Fisk
- 21 Synonym til spekulér
- 24 Synonym til studere
- 26 By i Noreg (postnummer 3290)
- 29 Synonym til minnast (bokmål)
- 32 Store fuglar
- 36 Bispedøme i Noreg
- 38 Skogsvekst
- 41 Kommune i Noreg (postnummer 5580)
- 42 Kjemisk symbol for kalium
- 43 By i Noreg (postnummer 2300)
- 45 Synonym til underverk (framandord)
- 47 Synonym til mann
- 49 Varmekjelde, eldstad
- 51 Alfabetnaboar
- 53 Spørjepronomen
- 54 Kjærleiksgud
- 55 Jentenamn
- 56 Synonym til doktoren
- 58 Den bokstaven brukar vi mest
- 59 Alfabetnaboar
- 60 Havdyr/poststad (2664)
- 61 Tal
- 62 Synonym til eksistere
- 63 Husdyret
- 64 Stort ledd i kroppen vår
- 65 Verdsdel
- 66 Nekting
- 67 Gutenamn (omvendt)

*Bruk dei store trykkbokstavane når du
løyser kryssord:*

LODDRETT

- 1 Norsk-dansk diktar
(1684–1754) Skreiv
blant anna skodespelet
«Jeppe på Berget».
- 2 Profet
- 3 Synonym til klovnen
- 4 Synonym til merkeleg
- 5 Synonym til haster, skundar seg
- 6 Elevgruppe
- 7 Stor fugl
- 8' Seksti minutt
- 9 Gutenamn (... Lind, norsk diktar)
- 10 Forteneste på pengar på bankkonto
- 11 Kopparrust (omvendt)
- 12 Framfor hankjønn (bokmål)
- 13 Lærestad
- 22 Synonym til eksisterer, lever
- 23 To like konsonantar
- 25 I robåten
- 27 Synonym til annonsere, lyse ut
- 28 Halvøy i Nord-Noreg
- 30 Jentenamn
- 31 By i Noreg (postnummer 3000)
- 33 Låsopnar
- 34 Synonym til lærling
- 35 Synonym til før opp, dyrkar (omvendt)
- 36 Blekksprut
- 37 Som 58 vassrett
- 39 Sideelv til Glomma
- 40 Tal
- 43 Norsk diktar (1859–1952), skreiv blant
anna romanane «Sult» og «Pan»
- 44 Nær slektning
- 48 Hovudstad i Europa
- 50 Ei av dei lengste elevene i verda
- 52 På bilar frå Romania
- 56 Hovudstad i Sør-Amerika
- 57 Synonym til bunt
- 58 Adam og ...
- 60 Sportsutstyr
- 61 Nær slektning
- 63 Som 42 vassrett
- 67 Som 58 vassrett

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆØÅ

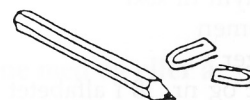
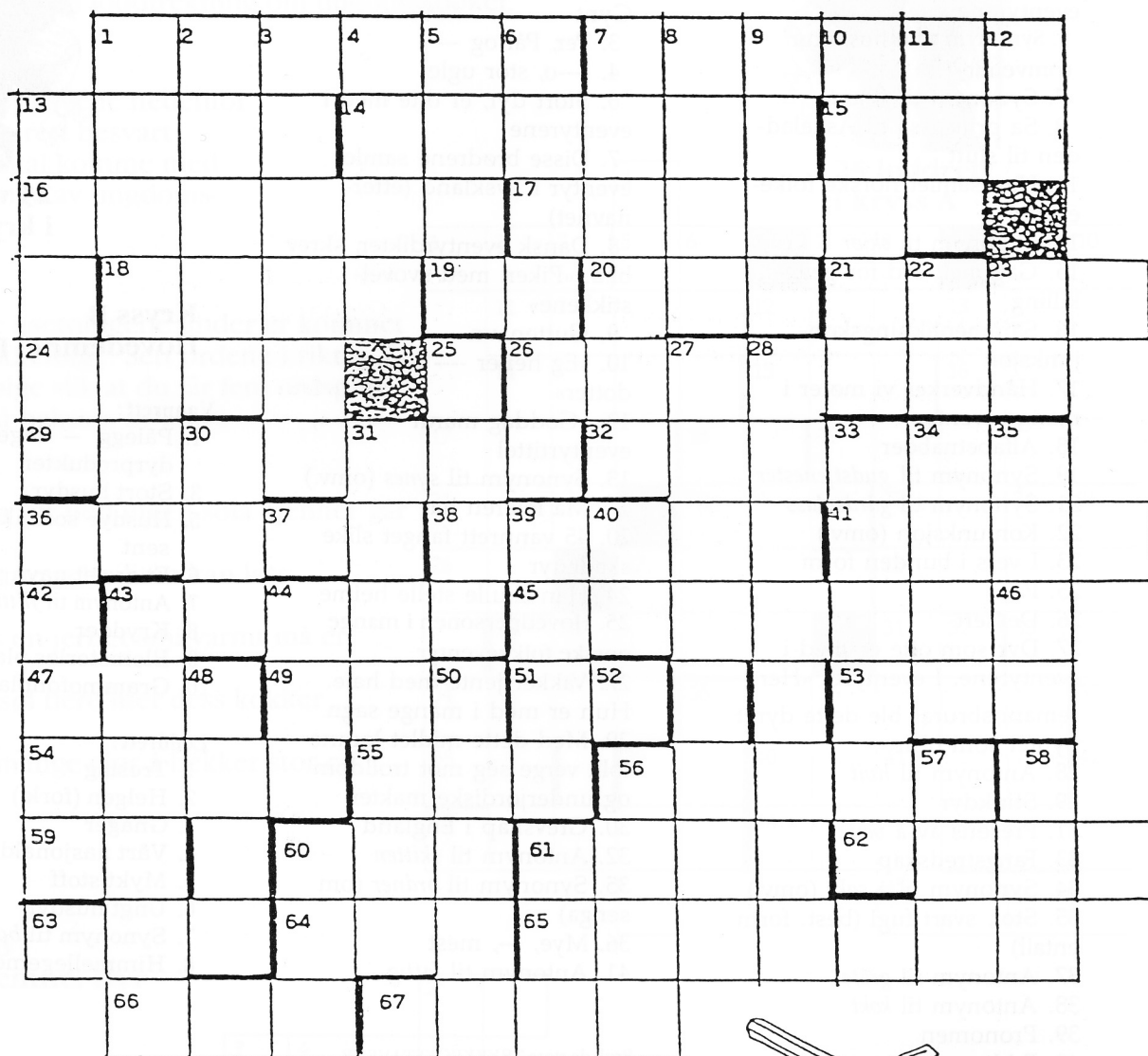
Norskkryss 2 – 1995

NYNORSK

Løysninga sender du til Norsknytt v/Jon Hildrum,
Høknes ungdomsskole, 7800 NAMSOS
innan 1. september 1995.
Du deltek da i loddtrekninga om ungdomsbøker.

32 vassrett

Namn:..... Klasse Skole:.....

Adresse:

Kva syns du om vanskegraden på dette kryssordet? (Kryss av!)

☐ Lett

☐ Middels

☐ Vanskeleg

Norskkryst 2 – 1995

BOKMÅL

Kryss A

Hovedemne: Eventyr

Vannrett

1. Et tall som ofte går igjen i eventyrene
5. Synonym til uthus, skur (omvendt)
7. Synonym til *forærte*
9. Sa prinsessa til Askeladden til slutt
11. Han samlet norske folkeeventyr
14. Synonym til *skjør*
15. Gammelt ord for geite-killing
16. Sammenlikningskonjunksjon
17. Håndverker vi møter i mange eventyr
18. Alfabetnaboer
19. Synonym til *gudstjenester*
21. Synonym til *gårds plass*
22. Konjunksjon (omv.)
23. I vers i bunden form
25. Par
26. Dessert
27. Dyr som ofte er med i eventyrene. I eventyret «Herremannsbrura» ble dette dyret pyntet som brur.
28. Antonym til *hvit*
29. Stinkdyr
31. Presens av å *være*
33. Fangstredskap
34. Synonym til å *søke* (omv.)
35. Stor, svart fugl (best. form entall)
37. Antonym til *gråte*
38. Antonym til *køkt*
39. Pronomen
40. Fridager
42. Nr. 12 og nr. 18 i alfabetet
43. Synonym til *snarsint*
44. Synonym til *tykke*
45. Dette dyret er hoved-«person» i eventyret «Den rettferdige firskillingen»

26 vannrett

Loddrett

2. ----- Gynt, farfar til Peer Gynt
3. Per, Pål og ----
4. ----o, stor ugle
6. Stort dyr, er ofte med i eventyrene
7. Disse brødrene samlet eventyr i Tyskland (etternavnet)
8. Dansk eventyrdikter, skrev bl.a. «Piken med svovelstikkene»
9. Guttenavn
10. «Eg heiter ---- Knutsdotter»
12. «Goddag mann -----», eventyrtittel
13. Synonym til *synes* (omv.)
17. Må feieren ha
20. 45 vannrett fanget slike skadedyr
24. Han skulle stelle heime
25. Hovedpersonen i mange norske folkeeventyr
27. Vakker jente med hale. Hun er med i mange sagn
29. Med dette midlet kunne folk verge seg mot trolldom og underjordiske makter
30. Grevskap i England
32. Antonym til *skitten*
35. Synonym til *ordner* (om senga)
36. Mye, ---, mest
41. Antonym til *fattig*

Bruk de store TRYKKBOKSTAVENE når du løser kryssord!

A B C D E F G H I J K
L M N O P Q R S T U V
W X Y Z Æ Ø Å

25 vannrett
i kryss A

Kryss B

Hovedemne: Dyr

Vannrett:

1. Pålegg – laget av husdyrprodukter
3. Stort husdyr
5. Husdyr som ikke er voksent
6. Et annet navn på *ulv*
7. Antonym til *flittige*
8. Krydder
9. Blomsterløs plante
10. Grammofonplate (fork.)

Loddrett:

1. Treslag
2. Helgen (fork.)
3. Gnager
4. Vårt nasjonaldyr
5. Mykt stoff
6. Ungt husdyr
7. Synonym til *bot*.
8. Himmellegeme

Norskkryss 2 – 1995

BOKMÅL

Kryss A

Hovedemne: Eventyr

Når du har løst oppgavene, sender du arket til
«NORSKNYTT» v/Jon Hildrum, Høknes ungdoms-
skole, 7800 NAMSOS innen 1. september 1995.
Da deltar du i loddtrekning om ungdomsbøker.

25 loddtrett
i kryss A

Også oppgavene nedenfor
må være rett besvart
om du skal komme med
i trekninga av ungdoms-
bøker.

Ordene i setningene under er kommet
i feil rekkefølge. Sett ordene i riktig
rekkefølge slik at du får fem ordspråk.
Skriv på baksida av arket.

1 dagen før ned ingen sola kjenner går

2 stort tue velte liten kan lass

3 mens en jernet smi varmt må er

4 dess søl flere mer dess kokker

5 små mange gjør å bekker stor en

1	2	3	5	6		7	8		9	10
	11				12			13		
	14				15			16		
17				18		19				20
21				22			23		24	25
26			27				28			
	29	30					31	32	33	
34				35		36				37
38			39		40		41			42
43					44					
							45			

Kryss B

Hovedemne: Dyr

		1	2	
	3	4		
	5			
	6			
	7			
8				
9				
	10			

Fyll ut de åpne feltene med og eller å:

Vi tenker — begynne — lese — skrive — tegne.

Navn: _____ Klasse: _____

Skole: _____

Adresse: _____

Tentamen i norsk hovedmål

Bokmål

Til eleven: Oppgavesettet består av to deler, del A og del B.
Svar på spørsmåla i del A. Skriv nummer på svare dine.
Du skal skrive en av oppgavene i del B.
Skriv nummer og overskrift på oppgaven din.

Del A Les disse tekstene og løs oppgavene på neste side.

Tekst 1

Reven og den syke løven

Løven, dyrenes konge, var blitt gammel og orket ikke lenger å gå på jakt.

«Hva skal jeg gjøre?» tenkte den.

«Maten begynner å ta slutt. Jeg kommer snart til å sulte i hjel.»

Da fant den på noe lurt. Den krøp sammen i hulen sin og sukket og stønnet og lot som den var syk.

De andre dyrene trodde løven lå for døden.

«Vi må besøke kongen vår,» sa de og skyndte seg til løvens hule. En etter én gikk de inn. Men ikke før var de kommet innenfor, så åpnet løven kjeften og slukte dem.

Til slutt var det revens tur. Reven var kloke enn de andre. Den stakk bare hodet inn og spurte:

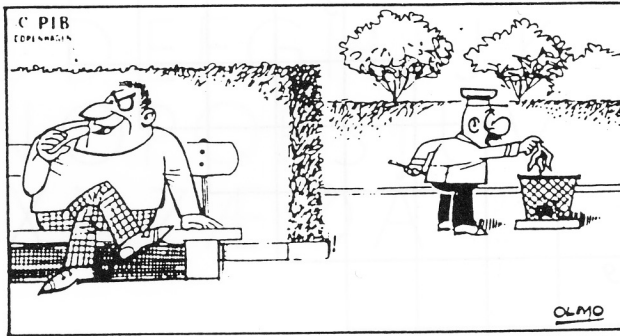
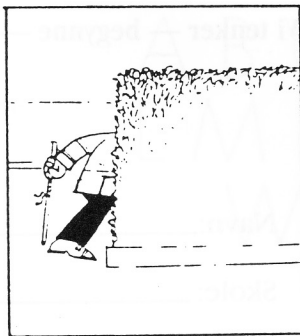
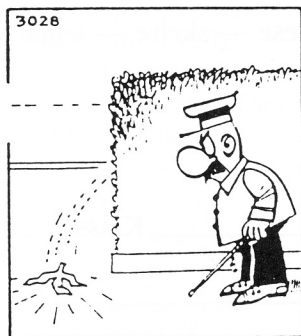
«Hvordan står det til, herre konge?»

«Dårlig,» jamret løven. «Men kom inn, så skal jeg fortelle deg mer om sykdommen min.»

«Det skulle jeg nok gjerne,» sa reven, «men det er noe som skremmer meg. Jeg ser mange dyrespor i sanden. Alle sporene fører inn i hulen, men ingen leder ut igjen. Jeg tror jeg venter litt med besøket.» Så sprang den sin vei.

«Tekst» 5

Adamson

Tekst 2

Den som kun tar spøg for spøg og alvor kun alvorligt, han og hun har faktisk fattet begge dele dårligt.

Gruk av Kumbel
(Piet Hein)

Tekst 3

Min kjærast

Min kjærast er søtar enn sydlandsk vin og ljuvar enn sol kan skine.

Men den som vil skøde kjærasten min lyt låne auá mine.

Ho er så mjuk i sitt lyse lin som ulla på vårklypte sauer!

Men den som vil skøde kjærasten min lyt låne mine auér.

Åsmund Sveen

Tekst 4

Fabel

(av lat. fabula, kort fortelling), emnet, hovedhandlingen i et episk eller dramatisk dikterverk. – En kort allegorisk, moraliserende fortelling i bunden eller ubunden stil, hvor dyr, planter eller livløse ting med menneskelige egenskaper opptrer.

Tekst 6

Erna Osland
RINGAR I BLØD
Ruben har ein stor skrekk for mørket, men tek likevel på seg å gå med aviser for syster si. Undervegs i ei trapp høyrer han noko som dreg seg tungt oppover, han skimtar blod på trappestega... Slik startar ein ny spenningsserie: Svart Sirius. Nyn. og bm.
Ca. kr 118,- Samlaget

Klaus Hagerup
MARKUS OG DIANA
Markus, 12 år, er redd for nesten alt. Men énting kan han, få tak i autografer. Når han skrivar fanbrev til kjendisene, utgir han seg nemlig som en helt annen. Og en dag skrivar han til den norske Hollywood-stjernen Diana Mortensen...
Kr 168,- Aschehoug

Toril Brekke
GRANITT
Slektskronike og arbeiderroman fra steinhoggermiljøet rundt Iddefjorden. Her moter vi spillemannen og kvinnebedåreren Anton, Lina og deres mange etterkommere. Forfatteren gir farger, liv og nærhet til et forgangent miljø og glemte tradisjoner.
Kr 278,- Aschehoug

Birgit Gjernes
MARIE HAMSUN
Birgit Gjernes inviterer oss med til et inspirerende møte med en kvinne hvis livshistorie det knapt finnes maken til. Gjernes kjente selv Marie Hamsun, og har funnet fram til kilder som utdyper det bildet vi til nå har hatt av henne. Illustrert.
Kr 248,- Aschehoug

Knut B. Aarseth
ASTRONOMI-HANDBOKA
Nyttig informativ vegvisar på stjernehimmen, lett forståelig og flott illustrert med foto, kart og tabellar. Stoff om alt frå val av observasjonsutstyr til skildringar frå dei fjernaste galaksar. Med oversikt over amatørastronomimiljøet i Noreg.
Kr 198,- (ib) Samlaget

Svar på disse oppgavene

- 1 Hvorfor ville ikke reven gå inn i hulen til løven?
- 2 a Hvilken sjanger er tekst 1?
b Nevn noen typiske trekk ved denne sjangeren.
- 3 a Hvilket språk er tekst 2 skrevet på?
b Skriv teksten om til ditt hovedmål.
- 4 Skriv ned verba som finnes i tekst 2.
- 5 Nevn noen litterære virkemidler som dikteren, Åsmund Sveen, bruker i tekst 3
- 6 a Hvilken sjanger er tekst 4?
b Nevn noen typiske sjangertrekk ved tekst 4.
- 7 Se på "tekst" 5 (tegneserien om Adamson).
a Hva hender i tegneserien? Skriv et handlingsreferat.
b Hva tror du Adamson tenker? Skriv et tankereferat knyttet til hver av de tre tegningene.
- 8 Bøker blir delt i to grupper: skjønnlitteratur og faglitteratur. Se på bokomtalene i tekst 6. Plukk ut ei bok fra hver gruppe. Skriv både forfatter, tittel, forlag og pris.
- 9 Ei av bøkene i tekst 6 er en biografi. Skriv forfatter og tittel på denne boka.
- 10 Hva er
a slektskronike?
b autograf?
c tradisjoner?
d biografi?
Forklar!

Del B

Skriv en av disse oppgavene:

1 Frigjøringsjubileet 1995

Våren 1995 har vært preget av frigjøringsjubileet. Det er 50 år siden Norge ble fritt etter den tyske okkupasjonen av landet vårt. På hvilken måte har du fått opplysninger om det som skjedde under den andre verdenskrigen og frigjøringsvåren? Har du deltatt i markeringen av jubileet? Hvilke tanker gjør du deg om det som skjedde under den andre verdenskrigen, og etterpå?

Skriv om det. Velg selv sjanger og overskrift.

2 Savn

Du har kanskje mistet noen som du har hatt et nært forhold til. Du har kjent savnet og tomheten, og du har etterpå merket at ingenting kan bli som før.

Skriv om dette i dagboka di.

3 Skal ungdommer betale for seg heime?

I et leserbrev i «Ordet fritt»-spalten i Dagsposten spør et foreldrepar:

«Skal alt tenåringer tjener på lørdagsarbeid og sommerjobber, gå til deres eget forbruk? Det kan dreie seg om store beløp. Eller er det rimelig å vente at de yter et tilskott til husholdningen eller til for eksempel telefonutgiftene? I alle tilfeller burde de vel kunne kjøpe sine egne klær? Vi er bekymret over de unges pengeforbruk. Vi har inntrykk av at mange kaster bort pengene i stedet for å bruke dem til noe fornuftig.»

Tenåringsforeldre

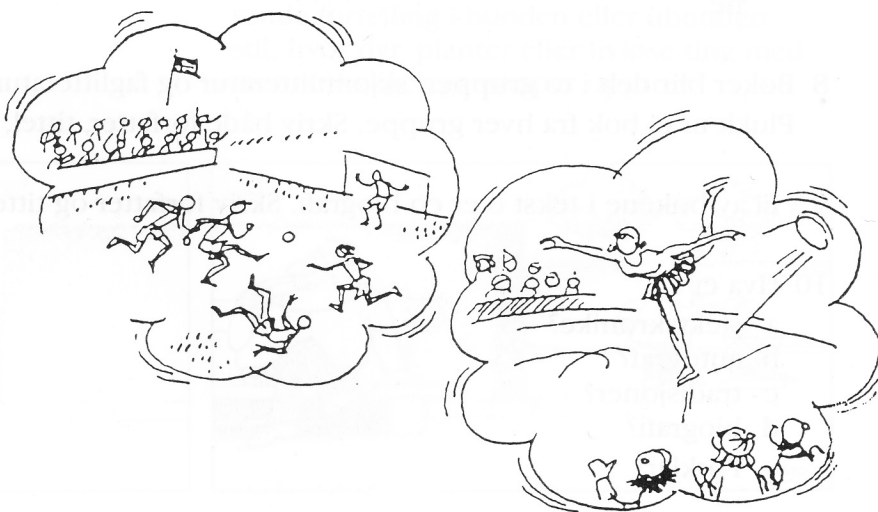
Hva mener du taler for – og hva taler imot at ungdommer som tjener penger skal betale for seg heime? Skriv **et leserbrev** og si hva du mener om de spørsmåla som blir stilt i leserbrevet fra tenåringsforeldrene i «Ordet fritt»-spalten.

Overskrift: Skal ungdommer betale for seg heime?

4 Positive og negative følger av idrett

Hvilke gleder og positive erfaringer kan idretten gi ungdommen? Kan idrettsaktiviteter få negative følger for den enkelte utøver og for samfunnet? Hva mener **du** om dette? Skriv dine synspunkter i en **artikkel** – eller presenter meningene dine i et hørespill for nær-radioen.

Overskrift: Idrett – på godt og vondt

5 Vennskap

Det sies og skrives mye om vennskap. Les sitatene nedenfor og skriv en tekst der dine egne tanker om hva vennskap er, kommer fram. Velg sjanger selv.

Lag overskrift selv. Overskrifta bør være på minst fem ord, og ordet **vennskap** må være med.

*En god venn er
større rikdom enn
mange penger.*

*En falsk venn
er verre enn
en uvenn.*

*Når du flytter fra en
god venn, er det som å
miste en del av livet.*

*Uten vennskap —
ikke noe liv.*

*En venn er en som blir
når andre går sin vei.*

6 Første kapittel

«Vinden hadde lagt seg, og sola stod lavt da båten gled inn i vika og med en svak, skrapende lyd fikk kontakt med sandstranda ...».

Hvilken bok begynner slik? Ingen!

Men disse linjene **kunne** være begynnelsen på en bok.

De **kunne** være begynnelsen på den boka du vil skrive.

Hva skulle den handle om?

Hvem skulle være med?

Skriv det første kapitlet i «din» bok.

Du kan gjerne bruke denne innledningen, men du kan også lage din egen.

Overskrift: Første kapittel

7 En morsom opplevelse

Skriv om en morsom opplevelse du har hatt.

Du kan forme teksten som en novelle, en fortelling, et brev til en venn, eller du kan velge en annen sjanger som du synes passer.

Overskrift: En morsom opplevelse

eller du kan lage din egen overskrift.

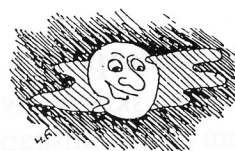

8 Om å være redd

Her er et dansk og et svensk dikt om angst, skrevet av skoleelever. Skriv om det å være redd. Velg selv en høvelig sjanger og lag en overskrift som passer.

**Jag är rädd
om jag vaknar
mitt i natten
och jag hör
underliga ljud**
Kate

**Jeg er bange
for atomkraft og krig
bange
for våben og børnenes
skrig
hvorfor skal vi ødelægge
alt hvad vi har
det ender med
at alting blir
bart**
Allan

Full måne

Mel.: Trubadurvis

Hun lå og gråt i senga
da månen lyste inn.
Han strålte blank og vennlig,
var full av måneskinn:
«Jeg så at gutten fulgte
ei jente heim fra fest.
Han er nok dum og troløs
som unge gutter flest.»

«Å nei du!» ropte jenta.
«Min gutt er snill og god.
Han lovte meg så ofte
å være evig tro.
Vi hadde det så triv'lig.
Han lovte meg en ring.
Men du som er en måne
begriper ingen ting!»

«Å jo,» sa månemannen.
«Jeg vet at slikt er leit.
Men det fins også andre
som ikke har det greit.
Selv er jeg ille ute,
er utslått, svak og matt –
i hele måneflata.
For jeg er full i natt.»

Jon Hildrum

Mel.: Trubadurvis

Visa er innspilt på
Hildrum: Norskfagkassett 2: Syng og skriv mer

Syng sangen – svar på oppgaver

Velg oppgaver i samråd med læreren.

A Finner du svar?

- 1 Hvem er hovedpersoner i denne visa?
- 2 Hvilket problem har jenta?
- 3 Hvorfor er det som fortelles i denne visa helt utrolig? Forklar.

B Fortelling

Når du har sunget første vers, ser du for deg noe som er skjedd mellom jenta og noen andre personer. Skriv ei fortelling om dette. Lag selv ei god overskrift på fortellinga.

C Skildring

Skriv ei skildring av himmelen med stjerner ei fullmånenatt.

D Dialog

Skriv en dialog (samtale) som **du** har hatt med månemannen om noe som har vært problematisk for deg.

E Vise

Skriv et eller flere tilleggvers til denne visa. Du kan gjerne «låne» noen ord fra «Full måne».

F Dikt

Jenta i visa hadde kjærlighetssorg. Skriv et dikt om kjærlighetssorg – eller kjærlighetsglede.

G Tegn

Lag ei eller flere tegninger til visa «Full måne».

H Ordkunnskap

Ord som staves og uttales likt, men som har ulik betydning, kaller vi homonymer. Ordet **full** i siste linje i verset er et homonym.

Skriv setninger som viser de forskjellige betydninger av ordet full.

Skriv setninger der de ulike betydningene av disse orda kommer tydelig fram: mark, rose, vise, kar, bar, rike, mine.

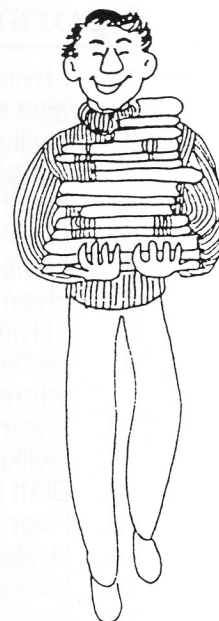
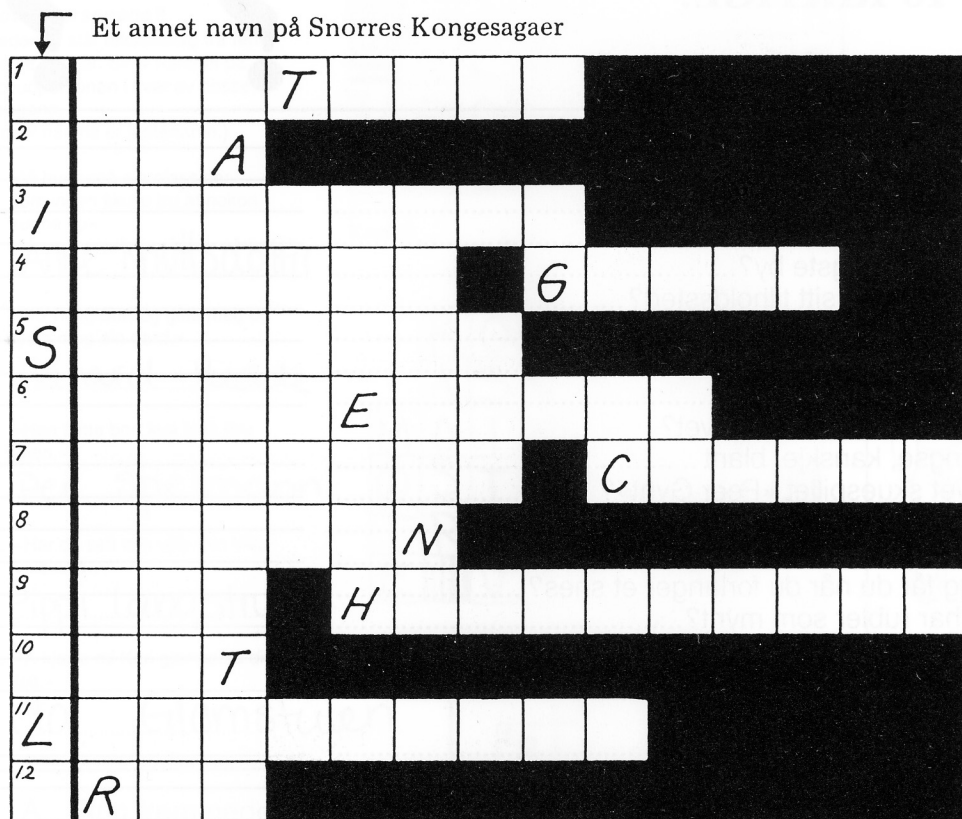
Finn boktitler

Her skal du finne fram til noen kjente boktitler.

(Bruk gjerne leksikon!)

Fyll så ut de vannrette rutene.

Hva får du i den loddrette rekken?

1. Stort diktverk av Arne Garborg, handler om en ung kvinne, Veslemøy.
2. En kjent lærebok i skaldskap, skrevet av Snorre Sturlason i 1220. Boka inneholder også fortellinger om de gamle norrøne gudene.
3. Roman av Tarjei Vesaas, handler om vennskapet mellom to unge jenter, Siss og Unn.
4. I denne boka forteller Knut Hamsun om nybyggeren Isak Sellanrå som rydder jord og bygger gard ute i ødemarka. Boka kom i 1917 og er kanskje Hamsuns mest kjente roman.
5. Et fortellende dikt av Aasmund O. Vinje om en person fra Telemark på 1700-tallet. Diktet bygger på et sagn.
6. Skuespill av Henrik Ibsen. Håkon Håkonsen og Skule jarl er hovedpersonene.
7. Roman av Daniel Defoe om en skibbruddens liv på en øde øy.
8. Et berømt gresk dikt i 24 sanger skrevet av Homer (ca. 800 f.Kr.).
9. Boka forteller om en svensk gutt som gjorde en forunderlig reise på en fuglerygg gjennom Sverige. Selma Lagerlöf skrev om ham.
10. Alexander Kielland forteller i denne boka om skolegutten Marius som blir syk av å pugge latinske gloser. Boka er et angrep på skolen på 1800-tallet.
11. Jonas Lie skriver her om de ulykkelige i samfunnet.
12. Dette er en av Bjørnstjerne Bjørnsons „bondefortellinger”. Hovedpersonen er en ung gutt som lengter vekk fra heimbygda.

Elevene kan arbeide individuelt eller i grupper med disse oppgavene. Pargrupper kan også intervju hverandre. Elev A er spørrer på de første 20 spørsmålene. Elev B spør på de siste 20. Hvem får flest rette?

GREIER DU 40 RIKTIGE?

Spørsmål om mangt

1. I hvilken måned har vi vårjevndøgn?
2. Hva er det motsatte av abstrakt?
3. Hvilke av disse byene ligger ikke ved Mjøsa:
Hamar, Hønefoss, Gjøvik?
4. Hva heter Norges nordligste by?
5. I hvilken by har P2 radio sitt tilholdssted?
6. I hvilket land er New Dehli hovedstad?
7. Hvem har skrevet diktet «Våre små søsken»?
8. I hvilket fylke ligger Røros?
9. Hvilket av disse ordene er feil skrevet?
interessant, sjangse, kanskje, blant
10. Hvem har skrevet skuespillet «Peer Gynt»?
11. Hvilken ordklasse hører ordet som heime i?
12. Blått kors på hvit bunn. Hvilket land har et slikt flagg?
13. Hvor mange egg får du når du forlanger et snes?
14. Hvilken nasjon har rubler som mynt?
15. Hvilken dag i året feirer vi jonsokaften?
16. Hva er det norske ordet for sertifikat?
17. I hvilken norsk by ligger teatret
Den nasjonale scene?
18. Hva heter vårt nordligste bispedømme?
19. Hva står forkortingen SAS for?
20. Hvilket musikkinstrument forbinder du med navnet
Arve Tellefsen?
21. I hvilket fylke ligger Trondheim?
22. Hva heter den gamle, flotte domkirka i Trondheim?
23. Hva heter hovedstaden i USA?
24. Hva koster (ca) en liter helmelk?
25. Fra hvilken engelsk by kom «The Beatles»?
26. Hva er fornnavnet til Russlands statssjef, Jelsin?
27. Hvilken by er det sørlige endepunkt for hurtigruta?
28. I hvilket land er Beograd hovedstad?
29. Hvordan begynner den danske nasjonalsangen?
30. I hvilken by står Det skjeve tårn?
31. I hvilken gruppe er Eldar Vågan medlem?
32. Hvem har skrevet «Kristin Lavransdatter»?
33. Hvem har skrevet «Julekveldsvisa»?
34. Hvem har skrevet skuespillet «Jeppe på Berget»?
35. Hvilken stor elv renner gjennom Wien?
36. Hva heter kringkastingssjefen?
37. Hva er det norske ordet for yrket veterinær?
38. Hvilken tittel har leger som har spesialisert seg
på operasjoner?
39. Ved hvilken norsk by ligger Flesland flyplass?
40. Hvilket ord er subjekt i denne setninga:
Bestemor har hugget all juleveden i år?

Kryssordløsninger 1 – 1995

NORSKKRYSS

1 – 1995

Nynorsk

Kva heiter

hovudpersonane?

Nedanfor står tekstutdrag frå fem kjente songar. Skriv namnet på hovudpersonen i kvar av desse songane.

(To av namna er jentenamn.)

1. «Vi bur oppå ein plass der som ingen skulle tru at nokon kunne by»

Anne Knutsdottir

2. «No vil eg bort og gifta meg og rydja meg ein gard.»

Håvard Hede

3. «Han bytta bort kua fekk fela igjen.»

Per Spelmann

4. «Har du sett min villa min Villa Villekulle...»

Pippi Langstrump

5. «Å kjære mi Kari gjer polsa di feit.»

Ola Gilomstulen

- A Finn fremmedord som betyr det samme. (De første bokstavene er oppgitt).

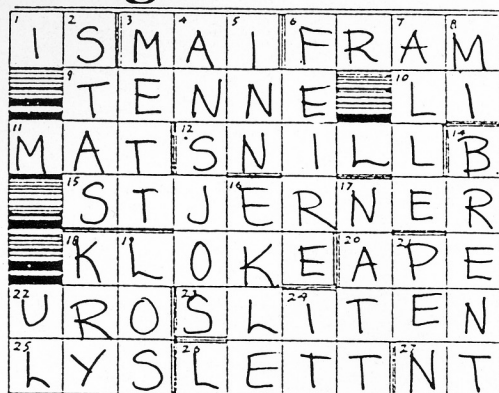
1. Finnerlønn
2. Slektledd
3. Forbilde
4. Avveksling
5. Mellomfolkelig
6. Opprør

duser
generasjon
i dol
variasjon
internasjonal
revolusjon

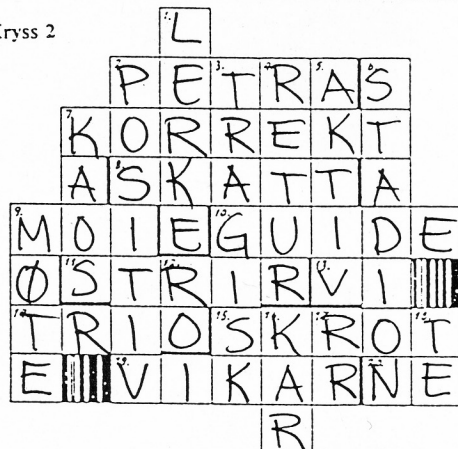
- B Nedenfor står først tre danske ord, så kommer tre svenske. Hva betyr disse ord?

1. Kartofler
2. Dreng
3. Lynlås
4. Fønster
5. Bio
6. Korv

- poteter
- gutt
- glidelås
- vindu
- kino
- pølse

Kryss 2

1 loddrett
i kryss 2

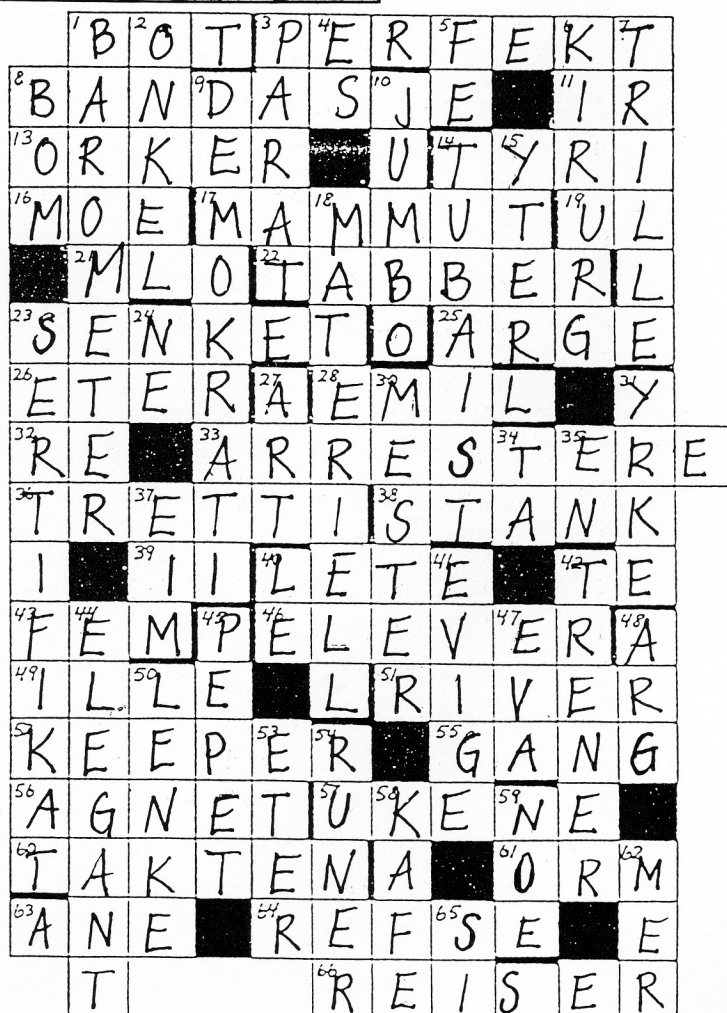
NORSKKRYSS

1 – 1995

Bokmål

40. loddrett

Returadresse:
Norsknytt
PB 303
7600 Levanger

NORSKnytt

2 - 1995

Innhold

- 1 «Fins det forfattere som lever i dag, lærer?»
Egen karakter i norsk muntlig?
- 2 Kryssordvinnere 1- 1995
Sagt om norskundervisning og norsk språk
- 3 Avgangsprøva virker styrende på undervisninga
- 4 "Godbitark" styrker elevenes språklige selvtillit
- 5 Eksempel på godbitark
- 6 Øvingssjangerer trimmer spesielle språkferdigheter
- 7 Skriv en 50-stubb
- 8 Nye novelleantologier - for NORSKNYTT av Anne-
Kristin Aarflot og Gudlaug Bosnes
- 13 Sjangerslektskap, finn fremmede sjangerer
- 14 Ordspråk, kortsjangeren som viderefører livsvisdom
- 15 Oppgaver med ordspråk
- 16 Alfabettrim
- 17 Sett sanseintrykk på papiret
- 18 I diktet kan alt skje
- 20 Finn ordfeil på plakater og i avisoverskrifter
- 21 Hva heter det på dansk og svensk?
- 22 Norskkryst 2 -1995, nynorsk
- 24 Norskkryst 2 -1995, bokmål
- 26 Tentamen i norsk hovedmål, bokmål
- 30 Syng og skriv - Full måne
- 31 Finn boktitler
- 32 Spørsmål om mangt
- 33 Kryssordløsninger 1 -1995